

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$ an
9 cor. $\frac{1}{4}$ 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$ an 12 cor. $\frac{1}{4}$ an
6 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

„Asociațiunea”.

În zilele nespuse de grele, prin cari trecem; în zilele când biserica noastră e amenințată de cea mai mare primejdie ce s'a năpustit asupra ei vre-odată și când deslănțuirea potopului de apă a consumat cea mai mare parte din produsele bieților economi, zădărniciind în aceeaș vreme și sămănăturile de toamnă — adunarea generală a „Asociațiunii” din Sibiu ni-se înfățișează ca un sol de pace, ca un vestitor al unor vremi mai bune, în care omenirea își vede pașnică de preocupările ei culturale.

În Balcani au început să bubuie cele dintâi tunuri, și pe când scrisul nostru va vedea lumina zilei, probabil, că întreagă peninzula va alcătui un incendiu înfiorător, dela Belgrad până la Capul Matapan, dela Constantinopol până la Cetinje.

Și în vreme-ce popoarele cu pretenții de civilizație europeană se încaieră ca și canibalii din Polinesia; noi, cari încă vom resimți cu siguranță undulările acestui cataclism, ne refugiem pentru o clipă sfântă la altarul Pallas Athenei românești, aducând prinosul nostru de jertfă celei mai înalte instituții culturale, ce ocrotește sub aripile ei pe toți românii din patria noastră.

Și în clipa aceasta de înălțare sufletească, când ne întrunim cu toții pentru două zile de praznic național din cele patru vânturi ale Românismlui, înceată preocupările mai mărunte, se năruiesc ca prin farmec zidurile despărțitoare și inima neamului întreg palpită pentru un *singur* ideal, ce ne adăposteste pe toți deopotrivă sub aripile lui ocrotitoare: acela al unității noastre culturale.

În decurs de jumătate de veac al existenței sale, „Asociațiunea” a trecut prin toate fazele, luptându-se cu greutățile începutului, resbătând cu mult mai greu în masele incon-

știente, până am ajuns generația de acum abia, să constatăm rezultatele acestei munci, și să adunăm, încetul cu încetul, roadele.

O spunem aceasta, nu pentru a detrage ceva din meritul și hărnicia înaintașilor, cari și-au avut și ei partea lor de merit și de muncă, ci pentru a confirma încă odată înțeleptul adagiu al filozofului: „popoarelor, ca și copiilor, trebuie să le faci bine cu sila.”

Vă aduceți aminte, cine a spus vorba aceasta de aur? Ei bine, să zicem că ar fi spus-o bătrânul Hașdău, și să recunoaștem, că se potrivește nespuse de bine împrejurărilor destul de nenorocite ale neamului nostru.

O asociație culturală în sânul poporului nostru se părea aproape cu neputință înainte cu jumătate de veac; pe vremea înființării lumina civilizației abia începuse a pătrunde măcar în bezna, ce plana asupra odraslelor unei nații de jobagi. S'au asociat câțiva oameni, un mănunchiu de cărțurari — i-am putea număra pe degete — și au pornit o muncă frumoasă, a cărei roade, știeau bine, că abia de le vor aduna nepoții. Și cu cât lumina acestui opaiț modest a prins a fâlfâi tot mai stăruitor, s'au risipit cețele nopții și oamenii au început a-și deschide ochii, ca după un vis urît și posomorit.

După zvârcolirile grele ale începutului, la cari se adaugă indiferența publicului, această reuniune culturală, a început a fi din ce în ce mai cunoscută și a fi simpatizată din partea lumii românești — a maseilor — cari abia acum își dau seama de importanța acestei înalte instituții culturale.

N'a fost o muncă ușoară aceasta, căci abia înainte cu un deceniu și ceva, masele poporului au rămas aproape cu totul în umbră, fără a cunoaște nimic din roadele binefăcătoare ale „Asociațiunii”. De

sigur că nici internatul de fetițe din Sibiu, nici colecțiile istorice ale „Transilvaniei” și nici „Enciclopedia Română” nu au a face cu cultura *poporului* român!

Aceasta s'a început abia în vremea din urmă, deodată cu *biblioteca populară*, ce se desface acum peste zece mii de exemplare și cu *prelegerile populare*, cari au adus din ce în ce mai aproape miile poporului față de aceasta instituție culturală, despre care mai ieri-alaltăieri, abia de știa poporul, că există măcar. Incopciată fiind astfel massa miilor din popor de intelectualii, ce stau în fruntea „Asociațiunii”, s'a pornit un avânt deosebit de puternic, în vremea din urmă și n'avem cuvinte de laudă pentru preamărirea lui.

E cel mai fericit prilej de a revârsa lumină în păturile poporului, de a întreține cât mai strânsă legătura dintre intelectuali și țărâtime și de a încerca o muncă apostolică împotriva *analfabetismului*, ce se apasă ca un blăstăm asupra satelor noastre sărace.

Lumina ce se revărsă din centru, are atâtea cărări: dela sediile sânguraticelor despărțăminte, dela prelegerile populare tot mai număroase, până la biblioteca, ce se cetește azi de peste zece mii de oameni și până la cărțile și ziarele, ce se distribuiesc azi, cu mâna largă, chiar și în cele mai obscure sate, cari reclamă o hrană culturală.

Am apucat de-acum pe calea progresului real.

Salutăm deci, cu toată căldura sufletului nostru, pe toți cei-ce se întrunesc azi în Sibiu, în numele literaturii și culturii *poporului* român, întinzându-le mâna frățească, înfră spriginirea unei activități atât de sublime și atât de dificile, care abia acum începe a-și întinde aripile, pentru a-și lua avântul proporționat cu aspirațiile unui neam, ce voeste să însemne și el ceva, în concertul neamurilor civilizate!

„Biserica, neamul și învățătorii“. „Învățătorii atâcați“ mă silesc să revin din nou asupra chestiei care eu am declarat-o de încheiată, rugându-mă să răspund cu *da* sau *ba* la trei întrebări. Le împlinesc rugarea, declarându-le odată pentru totdeauna că în viitor nu voi mai sta cu ei de vorbă pe cale ziaristică, ci dacă mai au ceva cu mine, să poftescă la judecătorii civile sau bisericești, cum le convine. —

Înainte de toate protestez în modul cel mai solemn contra acelor suspecțiuni temerare, că eu intenționat aș voi compromiterea lor și că eu aș trafica cu cineva în această chestie. — Am fost cu mult mai mare și mai sincer aderent al dascălilor, decât să fiu capabil vreodată de așa ceva. Tocmai de aceea, în urma celor întâmplate și auzite, *desiluzia mea a fost de tot prea amară*, iată: ce a dat naștere articolelor mele! Nici de traficări nu sunt capabil, cu informatorii mei m'am întâlnit numai incidental, — ei, fără a întreba eu ceva, au vorbit cu mine în chestie — așa după cum eu am arătat în „Declarație“ — eu numai atâta le-am spus: să mă lase să joc eu dacă m'am băgat în joc, căci ei vor răspunde eventual la curtea cu jurată dacă va ajunge lucrul acolo. Aceste le declar pe conștiința mea de preot, asigurându-i, că dacă-mi vor dovedi vreodată contrarul cu ceva dovadă cât de slabă, sunt gata a depune la moment patrafirul! — Așa se vede, că dnialor le place ca propriile moravuri sociale să le ascrie și altora — asta nu merge, Dlor „învățătorii atâcați!“

O singură întrebare le pun și eu Dlor învățătorii atâcați: adevărat e, *da* sau *ba*, că la toate serviciile religioase câte s'au ținut cu ocazia adunărilor despărțământului „Morlaca“ — de 5 ani încoace, deși toți învăță-

torii au fost în comună, nici odată n'au participat mai mult decât 3—4 ori 5? Dacă *da*, atunci întrebările cele trei trebuie să rămână chestie deschisă, fără nici un răspuns pozitiv. — Dacă *nu* (bine înțeles fără să fie prinși cu minciuna), atunci, deși numai analfabeții ar putea citi în articolele mele astfel de acuze, cu cele cari cred dânsii că li-am adus — iată, le răspund înainte, cu toată hotărîrea: *nu!* *Septimiu Popa.*

Un avertisment. În zilele acestea de grea criză economică și financiară, mai mulți indivizi încep a cutriera satele și sub diverse pretexte cearcă a stoarce poporul nepriceput. Un bun mijloc de înșelare este și colectarea de milă pentru edificări de biserică. Sunt diverse forme de colectare, dar din acestea cea mai rentabilă și necontrolabilă este cea cu icoane sfinte, cruci și cărți de rugăciuni. Iată cum: o afirmativă societate din Budapesta anume: „St. Elisabeta“ constatătoare a bunăsamă din jidani, intră în legătură cu unii preoți și prin agenți cuprinși de aceștia, cutrieră satele oferind spre vânzare obiectele mai sus pomenite, zicând că venitul curat și cedează în favorul bisericilor lipsite. Lucrul e necontrolabil și treaba merge bine. Obiectele oferite nu valorează mai mult ca 5—6 cor., iar societatea ridică pentru ele câte 13 cor. Poporul nepriceput, în vederea scopului, sedus de vorbele dulci ale agentului face comanda fără a vedea obiectele și numai când trebuie să le ridice dela postă vede că a fost tras pe sfoară. Unde preotul nu e destul de atent vidimează libelul agentului și aplică sigiliul oficios, iar agentul obținând acest lucru, face ravagii grozave în poporul nepriceput.

Un atare agent s'a prezentat în zilele acestea și în parohia mea și mi-a arătat un libel în l. română și maghiară subscris de

preotul C. P. din Sz. R. Neîndestulându-mă cu atâta i-am cerut acte de legitimare, dar n'a putut să producă nimic. Cătră preoți și popor zice că vinde în favorul bisericii, iar cătră autorități zice că e simplu agent al societății respective. Lucrul îndată mi-a devenit suspect și văzând că nice dela forurile civile nice dela autoritatea bisericească pu are concediu. I-am dat pe mâna autorităților cari l-au escortat la pretură, iar față de preotul C. P. am făcut arătare la Ordinariatul său, ca să-l lăsa la răspundere, ca pe unul care fără autorizație dela acela intră în legătură cu atare societate suspectă și înșală atâta oameni nevinovați.

Cred că fac un bun serviciu Ven. Cler, când și pe aceasta cale îi atrag atențiunea asupra acestui fapt, ca să se știe orienta în cazuri analoage. Spre orientare observ, că agentul, care s'a prezentat la mine e fără un picior și chior de un ochiu, e stricat de vărsat în față, se arată om inteligent și zice că e curator primar al bisericii gr. cat. din Sz. R. — Se folosește de cele mai rafinate apucături și ca se seducă poporul merge până acolo că scrie numele membrilor familiilor cari comandează obiectele, ca să fie pomeniți la slujba ce o servește spre acest scop preotul C. P. împreună cu alți trei preoți în 1-a și 15-a a fiecărei luni în biserica din Sz. R.

Cașva la 7 Octomvrie 1912.

Simeon Zehan
paroh gr. cat.

Congresul euharistic din Viena.

— Dela trimisul nostru. —

III.

A treia ședință solemnă.

Episcopul Heylen deschide, în 13 Septemvrie la 5 oare seara, adunarea și dă cuvânt Mons-lui Ioan Stöber paroh în Hernalis

FOIȚA.

Păcatele noastre.

— Povestire originală a „Unirii“. —

de Ioan Agârbicean.

(Continuare). (9)

— N'am vorbit. răspunse popa rece.

— Nu?

— Aș fi vorbit înzadar. Dumnealui nu te vrea.

— Vă'nșelați părinte, domnul Marin ține foarte mult la mine. E mulțumit cu mine.

— A ținut, tinere.

— și acum?

— Și acum nu te poți aștepta la nici un sprijin din partea dumnului.

— Atunci, regret, dar nu pot să promesc bunăvoința dumnitale, zise cu durere Pârveu.

Preotul îl privi întrebător.

— Nu pot să promesc, părinte. Ar fi prea chinător pentru mine să muncesc ani de zile într'o casă c'un om, care nu mă poate suferi.

— Dar nu vor fi ani de zile tineré, domnul Marin va trece în curând la penzie.

— Ți-a spus dumnitale?

— Mi-a spus mai de mult, nu acum. Cred, că ai putut băga de seamă și dumneata, că acum nu-i sunt toți boii acasă. Are ce are. Cu mine, cu dumneata, știu eu cu cine încă? Pentru aceea a lipsit aseară dela concert. Însă, noi trebuie să ne gândim și la viitorul satului acesta.

— Dar nu se poate să fie supărat pe mine, zise cu convingere Pârveu. Eu nu l-am supărat cu nimic, niciodată.

— Asemenea nici noi, adause preotul. Dar cum ai spus dumneata, pe un om nu-l poți cunoaște deplin niciodată! Dumneata ai face foarte rău dacă nu te-ai învoi. S'ar putea să ajungi cu timpul notar aici. Cred, că ști ce venite ar putea să aducă la an postul acesta. Domnul Marin cred, că o să se impace cu situația. Cred, că e la dânsul o indispoziție trecătoare.

Părintele era departe de-a crede așa ceva. Simți, că sufletul notarului i-s'a închis pentru totdeauna. Dar voia să-l convingă pe Pârveu.

— O să mă socotesc, și o să-ți spun, zise el, ridicându-se să plece.

— Bine, bine. Numai vezi și te hotărăște repede. Să nu treacă zece zile.

N'au trecut nici jumătate și Pârveu îi vesti, că primește postul acela de va fi ales. La gândul, că va părăsi peste puțin, poate, pe „lelița“, că va trebui să părăsiască viața aceasta plină de vise în care se cufundă tot mai tare, se hotărî repede.

El se obișnuise cu oamenii, cu corul dar mai ales se împrietini pe veci cu fata părintelui. Iubirea lor nu mai era acum o taină. O știa satul și, cum părintele Vasile nu le-a făcut nici un rău țăranilor în păstorirea lui destul de lungă, satul se bucura.

Tinerii cei doi se plimbau tot mai des pe uliță, pe dinaintea caselor parohiale, până seara târziu. Era ger cumplit afară în Ianuarie, dar pe ei nu-i atingea.

— Frumoasă păreche o să fie, ziceau unii.

— Dumnezeu să le dea noroc, ziceau alții.

— De i-am vedea notar și notărășită!

Într'altă stare sufletească Pârveu poate, că nu se hotăra așa ușor să fie ales fără învoirea șefului. Dar acum, îmbătat de apropierea „leliței“, nu se gândia nici la domnul Marin, nici la părintele Vasile, la alegere, ci numai la lelița aceea sprâncenată, care-i zimbăia în fiecare zi.

Părintele Vasile înțelese de grabă, că din partea lui Pârveu poate să întârzie ori cât alegerea. „Niște copii nepricepuți“ își zise el și se puse să aranjeze singur toată afacerea. Vorbi pe rând cu toți țăranii fruntași, cari erau în conziliul comunal, dar acestora nu le trebui nici o capacitate.

— E și dorința noastră, părinte, numai să se poată, ziceau ei.

— Ar fi foarte bine; e un om scump.

— Ar fi păcat să ne părăsiască satul.

Viena. Acesta vorbește despre activitatea sf. Alfonso Maria de Liguori și a învățăcelului său sf. Clemente Maria Hofbauer în raport cu sf. Euharistie. Cuvântarea avântată o rezum în următoarele: D. Hristos în sf. Euharistie, este centrul viu și iama cu bătaie repezi, a împărăției lui Dumnezeu pe pământ, a Bisericii. Din ea emanează toate darurile și mijloacele darului, în chip deosebit sf. Taină. Spre ea sunt îndreptate toate tainele, spre ea țintește în particular și sf. Taină a mărturisirei. Mărturisirea este numai medicamentul minunat, dar scopul și ținta finală este tot *Isus, în sf. Cuminecătura*. Iansenismul primejdios a schimbat ordinea darurilor cerești. După el mărturisirea ar fi scopul, ar fi totul, iar Mântuitorul în sf. Cuminecătura, numai lucru de a doua mână. Prin influința acestor pseudoapostoli, spovedania devenea o tortură sufletească, deslegarea se amâna cu săptămânile și cu lunile, cât oamenii se împărțeau numai odată la an. Iansenismul avu deci urmări dezaastroase și tot eul supranatural, toată activitatea supranaturală, toate efectele supranaturale, fură prin el nimicite. Și atunci veni sf. Alfonso Maria de Liguori, care mântui biserica de Iansenismul ce bântuia îngrozitor. Acest *Doctor Marianus* scapă biserica de miasmele lui otrăvitoare, prin evlavie și de seraphin față de sf. Euharistie, și prin înființarea congregației „*Preasfântului Rescumpărător*”, creând D-lui un popor nou desăvârșit.

Cu binecuvântarea părintelui său suflătesc, sf. Clemente Maria Hofbauer aleargă spre Nord, în patria sa „Austria” și o reformează pe de-a-ntregul, îmbrăcându-o într-un Hristos omul cel nou. Câmpul său de activitate este mai ales Viena. Și pe aici bântuia Iansenismul otrăvitor de suflete. Tainele sfinte, cultul inimii lui Hristos, congregațiile, renunțările, confraternitățile erau oprite

chiar în chip oficial, în urma acțiunii nefaste a Iosefinismului. Rugăciunile erau uitate cu totul. De asemenea spovedania și cuminecarea, cercetarea bisericilor și împodobirea lor. Dar Clemente se pune pe lucru. Cu crucea și rozariul în mână, cutrieră Viena și o întoarce la Dumnezeu. Devine povătuitorul, apostolul, profetul Vienei și pe toți îi duce la picioarele lui Isus, făcându-i, prin însași pilda sa vie închinători a Maiestății lui Dumnezeu în sf. Euharistie de pe altarele bisericilor, cum îl învățase maestrul său, marele Liguori. În toate predicile lui, în toate convorbirile lui private, în taina sfântă a pocăinții, atrage, prin cuvinte de foc, luarea aminte a tuturor asupra sf. Euharistiei. Toți îl admiră apoi, când slujește sf. Liturgie și mulțimea contemplând estaziata figura lui, transfigurată pare-că de raze de glorie, esclamează unanim, că ei trăiește deja în ceriu, și că se vede foarte limpede, cum Dumnezeu a aprins aievea *soarele iubirii* în sufletul lui. Când apoi duce sf. Taină la bolnavi, culcându-o pe pieptul său de preot, nu mai simțește, că pășeste pe acest pământ al nostru; atât e de răpit în contemplațiile sale adânci. Așa a fost viața acestui apostol al Vienei! Sf. sacrament și închinarea lui, sf. jertfă liturgică și sf. împărtășanie erau ținta supremă a lui Clemente și chiar de aceea a învins minciuna, erorile și înevățiile Ianseniste. Vorba sfântului era, că evanghelia trebuie predicată în chip cu totul nou. Și de fapt el a predicat evanghelia sf. Euharistiei. Să-l urmărim și noi.

Dr. Mihail Hoffman S. J., al doilea orator, tractează cu multă emfază despre „*S. Euharistie și viața monahală*”.

M. N. J. Hristos în S. Sacrament al Altariului, este pilda cea mai vie a unei vieți monahale, căci în S. Euharistie strălucesc mai cu seamă iubirea și predilecția Mântuitorului pentru o viață ascunsă, liniștită și

smerită, împreună cu spirit de jertfă de sine și ascultare până la moarte. Dacă n'ar ști omul din chiar vorbele D. Hristos, că sub vâul pâinei și a vinului, e ascuns chiar El, Domnul, nici n'ar bănuși așa ceva, și mai de grabă l'ar căuta pe Dumnezeu ori unde, decât pe altariu. Și totuși! Aproape de 2000 de ani e acolo, șezând pe tronul măririi sale, în liniște, fără șgomot, și va mai fi până la sfârșitul veacurilor. Vieța lui de aci, e viața de jertfă! Haina lui este, *forma și figura fără preț, neînsemnată și mică a pâinei*, simbol al hainei smerite călugărești. Nu se plângă nici când! Ascultă de fiecare preot! Acesta poate dispune de El în chipul cel mai absolut. Il poate da cui vrea, il poate primi când vrea. Simbol al ascultării desăvârșite călugărești! Mai mult! S'a lipsit chiar și de viața și activitatea simțurilor: admoniție la adresa călugărului, să-și înfrâne simțurile și el, și să-și le mortifice în toată clipa.

Dar' rămânerea lui Isus în S. Euharistie nu e inactivă. Dacă ne întrebăm, ce face D. Hristos în chivot în cursul atâtor veacuri, răspunsul este, că se roagă ferbinte. Apoi: El ispășește! Ispășește ca și pe Golgotha, păcatele lumii, prezentând Tatălui ceresc iarăși și iarăși jertfa de pe Cruce, suferințele și chinurile sale amare, prin focul cărora a trecut, din iubire adâncă pentru întreg neamul omenesc dela începutul și până la sfârșitul lumii. În fine: *binecuvântă*. Binecuvântă, cum știe s'o facă un Dumnezeu iubire, care morții s'a dat pentru noi. Au nu sunt aceste toate, virtuți de imitat din partea monahilor?

Nu e mirare deci, că un călugăr a dat impuls mișcării euharistice, în semn de recunoștință pentru atâtea binefaceri, făcându-se *avantgarda* închinării euharistice.

„*Pacea popoarelor înaintea chivotului*”

— Vom pune umărul căci pentru folosul nostru lucrăm, le zicea părintele și speranța îi creștea în suflet.

IV.

Ședința aceea din șaptezeci Ianuarie a conziliului comunal fu foarte agitată. Țăranii ascultau mirați, uimiți la cearta ce se încinsese între preot și notar. Obișnuți să-i vadă mergând mână în mână de-un șir întreg de ani, mirarea lor fu cu atât mai mare, că popa nu le spusese de rezistența ce vor întimpina-o din partea notarului.

Pusă în urmă la votizare propunerea popii Vasile, ca postul de vice-notar să fie umplut și să fie rugată pretura a hotărî cât mai îngrabă de alegere, propunerea aceasta fu primită cu unanimitate.

Notarul Marin se învineți, închise ședința, și ne mai hotărînd și asupra celorlalte puncte din ordinea de zi, reprezentanții satului se împrăștiară foarte agitați.

Odată cu protocolul acelei ședințe ajunsă la pretor și știrile despre neînțelegerile și dușmăniile notarului și a preotului din Gurenii. Prim-pretorul, „roșcatul”, surise cu satisfacție, își netezi mustețile lungi și zise:

— Deacum cred, că o să-mi încapă pe mâinile mele.

Notarul Marin, care nu stătu niciodată în corespondență intimă cu „roșcatul”, nici cu alți superiori, îi scrisese o scrisoare plină

de josnicie, foarte compromițătoare pentru părintele. Incepea printr-o umilită recunoștere a greșelii sale de până acum, lăsând să fie socotit un dușman „al ideii de stat maghiar”, lăsându-se înșelat de lozincile mincinoase ale conducătorilor naționaliști, apoi continua:

„Văd, că am greșit; măria-ta, văd, că am fost grozav înșelat. În țara aceasta sunt mulți șerpi veninoși, cari trebuie să striviți, mulți proroci mincinoși, cari umblă să imbecete lumea cu apă rece. Eu mă căiesc mai cu amar dacă m'am lăsat înșelat până acum. Deacum înainte eu voi fi cel mai aprig sprijinitor al ideii, pentru că sunt convins, că singură e mântuitoare pentru această țară.

„Veți fi primit protocolul cu hotărîrea conziliului comunal. Cum veți afla de bine, așa să faceți. Dar la nici un caz să nu puneți în candidație pe Petru Părvu. Dacă veți binevoi să citiți mai departe, voi spune și motivele, cari mă silesc să vă fac această propunere patriotică.

„În rândul întâiu popa Vasile și-l vrea de ginere pe Petru Părvu, și dacă satul Gurenii va ajunge sub conducerea acestor doi trădători de patrie, ideea de stat e primejdioasă aici pe zeci de ani. O să vă descriu pe amândoi, ca să-i cunoașteți cât mai bine.

Pe huiptul de popă îl cunoașteți îndeajuns; el e cauza de căpetenie, că eu am răstăcut atâtea vreme dela catea cea dreaptă a sluj-

bei mele. Ceeace nu știati despre el sunt următoarele:

1. La alegerile din urmă pentru cameră nu numai, că a umblat din casă în casă la fiecare alegător, și a ținut trei predici în biserică, în trei Dumineci consecutive, începând din șase Aprilie, în cari vorbiri, făcând cea mai nebună agitație împotriva statului, a afurisit pe toți aceia, cari ar vota cu candidatul măritului guvern. Sunt martori, cari joară pentru adevăratatea celor susținute în acest punct.

2. Ca director de școală o cercetează aproape în fiecare zi, și de câteori îi află pe cei doi dascăli propunând băieților dulcea limbă a statului, îi înfruntă cu vorbe grele. Odată a zis către dascălul Simonca, referitor la limba maghiară, în fața elevilor: „Las s'o latre câinii, ea e limba lor”. Sunt martori și pentru asta.

3. La alegerile pentru comitat a spus în fața alegătorilor: „Să nu-l votați pe Vértess că-i pui de năpărcă cu tot neamul lui. Țara aceasta a noastră a fost și a Românilor trebuie să fie. Să n'abă norec de ce are mai scump cine va face altfel. L-a auzit o lume. Pot aduce martori.

4. În biserică la liturgie îl pomenește numai pe împăratul, nu și pe regele, îl poate auzi oricine. Odată întrebându-l un domn străin, că pentru ce urmează așa, i-a zis: „Regele-i a ungarilor împăratul e al românilor”.

(Va urma.)

este subiectul vorbirii frumoase, pline de poezie, a contelui Alfred Ressayre, mirean. Când pronunțăm cuvântul *pace*, ne gândim la un amurg blând de vară, la un lac neted ca oglinda. Ne gândim la o scenă de „Angelus” din pictura lui Millet, când muncitorii, la auzul glasului armonios al clopotelor bisericuții din sat, își împreună, după truda zilei, mâinile obosite pe piept și se roagă. „Pace” cuvânt cu înțeles adânc, în ce stai tu? Au doară în bogăție și glorie? Prea curând trec acestea! Dacă nu în viață, atunci sigur în ciurul morții! Au doară în noroc? Oh nu! Lumea nu ni-l poate da! Alexandru cel mare plângea la malul râului indic Ganges, că nu putea să-și întindă împărăția mai departe. Au doară în moartea însuși? Nu! Moartea aduce numai pacea sau liniștea sumbră a nimicirii, liniștea fioroasă a unui câmp de morți după luptă. Atrea trebuie să căutăm noi pacea. „Inquietum est cor nostrum, donec requiescat in Te” zice s. Augustin, în numele întregii omeniri ce a fost, este și va fi.

Neliniștit este sufletul omenesc, până când nu odihnește în Dumnezeu. Și strigătul puternic după Dumnezeu, erupe imperios din adâncimile inimei oamenilor în lanțul nesfârșit al veacurilor păgânismului, căci dorul nepotolit după Dumnezeu, l'a sădit în sufletele noastre arse de sete, însuși Cel ce ne-a plâsmuit. Acest dor al omeniei după Dumnezeu s'a împlinit la plinirea vremurilor: „Cuvântul trup s'a făcut și s'a sălășluit între noi, și am văzut mărirea lui, ca mărirea unuia născut dela Tatăl, plin de dar și adevăr”. Și numai decât, cu sosirea Lui între noi, ingerii umplu văzduhurile cu glasul lor argințiu: Mărire, întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ *pace*.” Iar păstorii și magii aleargă cu zor, să se împărtășească și ei de *pace*. Așadară în Di Hristos s'a intrupat *pacea* în carne și oase!

Ca moștenire prețioasă și chezeșie a acestei păci, ne-a dat S. Euharistie. Din ea ne spune mereu: „*Pace vouă*”. Și împărăția păcii alui Isus Hristos, a devenit o *impărăție mare, în hotarele căreia soarele nu apune*. Nu trece oră peste zi, în care în s-le slujbe, ce le jertfim pe întreg rotogolul pământului, să nu ropetăm și re'noim sărbătoarea păcii. Înaintea s. jertfe, înaintea lui Isus, se potolesc ca prin farmec toate furtunile patimilor, și sufletele obidite se odihnesc în *pace*: „*Pacea mea o dau vouă, pacea mea o las vouă*”. Și: „*Veniți la mine toți cei îngreuiți și însărcinați și vă voiu mângăia pe voi*”. Da, altariul este și astăzi centrul păcii. Precum odinioară lumea a fost renoită și renăscută din ruinele vechiului imperiu roman, întocmai așa și astăzi lumea trăiește și se re'noiește numai prin altariu, care cuprinde pe Cel necuprins. De aceea și cei din urmă trei papi „*renovatio mundi*” re'noirea lumii au conceput-o, ca ceva ce derivă din izvorul puterii nesecate a Preașfântului Sacrament al altariului.

Așadară, noi cu toții, trebuie să ne închinăm lui Dumnezeu, și *una* să fim înaintea altarelor lui Dumnezeu. Aci nu e vre-o deo-

sebirie între *clase* și *popoare*. În fața s. sacrament trebuie să se salute pretinos steagurile tuturor claselor, și flamurile tuturor popoarelor; trebuie să se salute cu spiritul de frățietate, ce unește lumea, care emanază din izvorul veșnic, ca *una* să fi precum și capul nostru, Hristos Domnul nostru, *unul* este. Cugetul înfrățirii popoarelor înaintea *tabernaclului*, (chivotului) este vechiu ca biserica, ivindu-se ca un turn înalt din negura veacurilor: „*Vă rog fraților să păstrați un graiu, și să nu fie gălești între voi*”. Da! Hristos este *pacea* a toată lumea. Căci de nu vom fi mulțumiți, când îl avem între noi *insus pe Dumnezeu*, întreb când vom fi? De aceea dară s'a dat El însus, Dumnezeu adevărat și om adevărat, *tuturor popoarelor deopotrivă*, ca în posesiunea lui deplină să se simtă *frați și fericiti și bogati mai presus de bogățiile pământului*.

Ultimul vorbitor, părintele Bonaventura Krotz din Berlin, cuvântează despre: „*Premenirea activității pastorale*”. Ce dorește preotul, persoana asta așa de hultă și de cinstită în aceeaș vreme, atât de urgisită și de combătută? Nu, să subjuge sufletele din dor de stăpânire, nu, să se îmbogățească pe spatele turmei, nu să se lege de suflete din simplu egoism mărgăv! Așadară ce vrea el? Vrea să-l câștige pe Hristos pe seama sufletelor, și sufletele pe seama lui Hristos: aceasta este ținta lui, gloria lui, fericirea lui, singura lui ambiție. Cu un cuvânt! Activitatea întreagă pastorală își are scopul și expresia cea mai înaltă și mai frumoasă în dreptul și privilegiul preotului, de-a putea da credincioșilor sânta cuminecătură. Căci cuminecarea, făcută cu credință deplină, încredere și dragoste, este unirea cea mai mai strânsă a omului cu Hristos, pe acest pământ. De aceea le zice Hristos tuturor: „*Veniți la mine cei însărcinați...*” Veniți cu toții, copii, muieri, fecioare, bărbați, da și voi bărbați, veniți cu toții. La această împărtășire a *tuturor*, țintește și decretul despre s. cuminecare, a papii Piu X. Dar ca să se poată înfăptui acest apostolat al tuturor, mai ales al bărbaților, îngrijirea pastorală trebuie să se întoarcă către unul fiecare dintre credincioși *in deosebi*, cum a făcut-o Domnul Hristos, care a venit în contact personal, cu toți și cu unul fiecare. A mers la *unul fiecare*, ca și păstorul cel bun, numai să-l poată mântui. De aceea dorește oratorul, ca parohiile imense dela orașe să se împartă, să se dividă, iar preoții să se sporiască, pentruca toți să poată fi mântuiți deopotrivă.

Corespondințe.

Episcopul Gherlei la Șimleu.

P. S. Sa în 29 Septemvrie a sfințit biserica din Supurul de sus, de unde încă în aceea zi, cu trenul de după amiază a venit către Șimleu. În gara din Șarmășag a fost

întâmpinat și bineventat prin două deputațiuni, una a comitatului Sălaj, protopretorele Nagy Gyula și ca concretizat a vicecomitelui, pretorele Mike István și medicul Dr. Ajtai Endre, membrii în congregațiunea comitatensă: alta deputațiune a comitetului aranjator preoții: A. Coste, S. Pinteș și A. Sima. În numele comitatului a fost salutată prin protopretorele Nagy Gyula, iar în numele comitetului aranjator prin preotul A. Coste. II. Sa a primit cu multă afabilitate deputațiunile și a răspuns vorbirilor cu multă dragoste.

Cu ceva întârziere plecăm spre Șimleu, înoptasă acum. La gara Giurtelecului P. S. Sa e salutată în fruntea alor sute de credincioși prin preotul Ioan Budișan; P. S. Sa a primit cu plăcere expresiunea dragostei fiești și a răspuns în cuvinte izvorite din inima-i părintască. A fost un aspect feeric în întunecimea nopți prezența alor sute de oameni cu lumini aprinse în mâni, cu capurile descoperite și cu privirile cu mult respect îndreptate spre cupeul, unde era marele nostru părinte. Primirea dela Giurtelec a fost o icoană palidă a primirei grandioase, ce va avea să urmeze nu peste mult.

La 7 ore seara sosim în gara din Șimleu, care era luminată de parcă era ziua. Tot locul era cuprins de miile de oameni, cari așteptau pe episcopul nostru, nu numai români din Șimleu, dar și din jur, iar în majoritate unguri și alte neamuri, preoții-mea din patru tracturi protopopești în frunte cu vicariul Silvaniei, toate direcțiile din Șimleu, toate corporațiunile, doamne, domnișoare. Ordinea era susținută de comitetul aranjator în frunte cu dl. dr. Coriolan Meșșan și de căpitanul orașenesc Wollner.

Îndată ce apare P. S. Sa în ușa cupeului răsună puternicile „*să trăiască*”. Ilustrul Arhiepiscop a fost salutată primădată prin vicariul Silvaniei Rss. D. Alimpu Barboloviciu, care într-o cuvântare clasică, sărbătorească, conformă momentului istoric, exprimă bucuria clerului, inteligenței și credincioșilor din Sălaj, că pot saluta pe Iubitul Episcop în Șimleul-Silvaniei. P. S. Sa răspunde prin cuvinte dulci, cari îți încălzesc inima și înalță sufletul către Tronul ceresc zicând, că a venit să cerceteze credincioșii din acest centru bisericesc ca părintele iubitor și în special a venit să cerceteze pe vicariul său îmbătrânit în munca preasfântă pentru biserică și neam. La finea vorbirii strigătele puternice de „*să trăiască*” nu să mai sfârșiau, cari erau un echou a simțămintelor de bucurie ce stăpâneau miile celor de față, putând vedea și onora pe marele Arhiepiscop.

P. S. Sa a mai fost salutată în numele orașului prin senatorul Udvari József, care într-o vorbire avântată exprimă bucuria orașului, când are un așa ilustru oaspe și dorește, că precum locuitorii orașului cu dragoste și profundă stimă l-au așteptat și îl primesc, așa și P. S. Sa să se simțească bine între noi în timpul petrecerii sale în acest oraș. P. S. Sa răspunde în termeni aleși își exprimă mulțumita pentru primirea

NEUMANN M.

furnizor imperial & regesc cameral și de curte,

Cluj, piața Mátyás király 14.

Pardesiu dela 32 Coroane în sus.

(48) 27-44

Mare asortiment de vestminte bărbătești,
de juni și de fete.

Catalog se trimite gratuit și francat.

Costume de modă dela 36 Cor. în sus.

măreață la care nu sa așteptat. După răspunsul Episcopului au răsunit și mai puternice „eljen“, (ungurii erau cu miile) și „să trăiască“. Esirea de pe peron a fost foarte anevoioasă pentru mulțimea oamenilor, așa că a trebuit timp îndelungat, până când am putut străbate la trăsuri, pe lângă cari asemenea a fost lume multă.

În trăsura de gală s'a așezat P. S. Sa cu vicarul Silvaniei și a plecat spre centrul orașului între sunetele clopotelor dela toate bisericile, lângă trăsura de gală erau zece voinici din Șimleu cu lampioane, ca și o gardă de onoare, cari l'am petrecut în tot drumul până la cuartir, la locuința vicarului; au urmat în paș celelalte trăsuri. Publicul necontenit aclama. Cutez a afirma: cătră gară și pe străzi de-alungul orașului a fost 6-7 mii oameni.

În ziua următoare, Luni 30 Sept. la 9 ore a fost liturgie solemnă pontificând însuși P. S. Sa asistând 27 preoți. După Evanghelie Ilustritatea Sa a rostit o predică aleasă, în care a vorbit despre D. N. Isus Christos ca Dumnezeu și făcător de minuni și din pilda dată de Răscumpărătorul, care a vindecat pe soacra lui Petru, a adaus că de-ar face așiderea oamenii în lume, nu ar mai fi neînțelegeri, certe, ci ar domni dragoste și urmarea ar fi bine vremelnic și după aceea dobândirea vecinicii fericite. Despre predică e destul să pomenesc atâta, că poporul dela sate și acum după săptămâni o tâlcuiește și zice, că nu a mai auzit așa miunată vorbire. Deci o singură cuvântare arhierescă cât folos sufletesc a produs!

După finea serviciului divin la masa vicarului P. S. Sa a luat dejunul, după aceea a făcut visite la diregători și notabilitățile din oraș, precum și la familiile inteligente române. Reintorcându-să dela visite au urmat recepțiunile în ordul următor: 1. Clerul din vicariat; 2. Biserica rom. gr.-cat. din loc; 3. Ordul minorităților și corpul profesoral dela gimnasiu; 4. Senatul bisericii reformate din loc; 5. Comitatul Sălăgiului și administrația; 6. Senatul orașenesc; 7. Judecătoria reg. 8. Perceptoratul reg; 9. Școala agronomică; 10. Reuniunea femeilor române Sălăgene. 11. Reuniunea învățătorilor români Sălăgeni; 12. Senatul bisericesc; 13. Reuniunile culturale din Șimleu.

Cu ocaziunea recepțiunilor la vorbirile deosebitelor corporațiuni a răspuns fiecăreia branșe conform misiunii sale în cuvinte dulci, pătrunzătoare până la adâncul inimei, (adevărul un l'a învâlit, ci franc l'a spus). Toate corporațiunile s'au depărtat încântate de răspunsurile, ce le-a pus în vibrație strunele inimii, admirând înțelepciunea pătrunzătoare și dulceața cuvintelor Arhierelui.

La 3 ore d. m. a fost masă comună în pavilionul „Maurer“, unde la espreșă dorință a Arhierelui toasturi nu au fost, dar pentru aceea a fost deplină veselie, căci în fruntea mesei era Arhierul iubit.

Imediat după banchet iubitul nostru episcop s'a depărtat din Șimleu; a plecat cătră Zălau cu trăsura, însoțit de d. Andreiu Cosma, directorul Silvaniei și de preotul din Bocșa-română, Simeon Barboloviciu. În Zălau a fost găzduit la d. dr. George Pop, avocat. În ziua următoare 1 Octomvrie, a făcut visite comitelui-suprem, vice-comitelui și tuturor diregătoriilor, precum și la inteligența română de acolo.

Cu prilejul recepțiunei „Reuniunea fe-

meilor române Sălăgene“ i-au predat Ilustr. Sale un scaun arhieresc lucrat în mod artistic de un țarau din Bădăciu și îmbrăcat în o țesătură cu motive naționale. Ilustr. Sa a rămas foarte plăcut surprins de acest dar și a mulțumit călduros. Cor.

Dela Orade.

Abia zilele acestea s'a terminat de tot reparația radicală făcută frumoasei biserice catedrale române din Oradea mare; după ce turla căzută pradă focului în anul 1907, încă în primăvara trecută s'a reconstruit în forma aleasă și bogată de acum.

Turla aceasta ridicată mai întâiu de Episcopul Ignatie Darabanth, care a zidit și biserica catedrală, a mai fost pustiită odată de foc în anul 1836, când aproape 34 ani rămăsese biserica fără turu.

A doua turlă o-a ridicat episcopul Iosif Papp-Szilágyi, pe la anul 1870, așa că bisericii catedrale îi mai lipsea pe atunci numai zugrăvitura interună, care s'a efectuit apoi sub episcopul Mihail Pavel.

Vitregimea timpurilor însă, a adus cu sine în anul 1907 ca și esteriorul bisericii să se repăreze în mod radical. Pe acest timp cade incendiul amintit, când turla ridicată de episcopul Iosif Papp-Szilágyi se prefăcu-se în cenușe.

Azi dară prin munificența Ilustrității Sale a Dni episcop diecezan, biserica noastră catedrală, iarăși strălucește în splendoarea sa cuvenită — spre mărirea lui Dumnezeu, și spre nădejdea noastră într'un viitor mai fericit! *Correspondentul.*

Noutăți.

Audiență în Vatican. Cardinalul Van Rossum delegatul Sfintei Sale la congresul euharistic din Viena, reintorcându-se în Roma a fost primit în audiență mai lungă.

Presupunem, că cu aceea ocaziune a informat pe Sfântul Părinte și despre gravaminele românilor greco-catolici încorporați la noua episcopie gr.-cat. maghiară.

Moștenitorul în Budapesta. Viitoarea sesiune a delegațiunilor să va ținea la începutul lunii Novembre în Budapesta.

Deschiderea o va face ca delegat al Majestății Sale Moștenitorul de tron Francisc Ferdinand.

Convocare. P. T. membri ai „Reuniunii femeilor gr.-cat. române din Blaj“, sunt chemați la adunarea generală, ce se va ținea în 27 Octomvrie n. 1912, la orele 3 p. m. în localul „Casinei române“ din Blaj, cu următorul program: 1. Deschiderea adunării. 2. Raportul comitetului. 3. Raportul comisiunii alese pentru cenzurarea cassei. 4. Alegerea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor. 5. Inscrierea membrilor noi. 6. Raportul comisiunilor. 7. Intregirea comitetului. 8. Eventuale propuneri. 9. Închiderea adunării. Blaj, la 10 Octomvrie n. 1912. Văd. Elena dr. Pop, v.-prezidentă; Mihail Șerban, secretar.

Hymen. Victor Széles, teol. abs. din Lozna-mare și dsoara Rozica Berindean din Baia-mare, și-au serbat cununia religioasă Luni în 7 Octomvrie în biserica gr.-cat. din Baia-mare.

Manuscrise vechi. Citim, că miliardarul Pierpont Mongau a cumpărat un volum de papire, se înțelege cu un preț colosal, care cuprinde câteva cânturi din Iliada lui Omer. Volumul e în stare bună, de abia sunt deteriorate câteva pagini dela început și dela sfârșit.

Aviz. Stimato domnule coleg! Ne aflăm în plăcuta poziție de a vă anunța, că congresul comercianților români din patrie să va ținea în 14 Octomvrie st. n. 1912, la orele 11 a. m. în sala festivă a Muzeului-Asociațiunii, cu următorul program: 1. Cuvânt de deschidere, de Aurel Popescu. 2. Constituția biroului. 3. Raportul comisiei și dezbaterile lui. 4. Istoricul comerțului și dezvoltarea lui, de Victor Onițiu. 5. Insemnătatea organizării comercianților la noi, de Nicolae Bratu. 6. Eventuale propuneri și dezbaterile lor. Știindu-vă dornici de înaintare și după-cum vedeți din program fiind și în interesul D-voastră, vă rugăm cu insistență a lua parte la congres, avizându-ne despre aceasta pe cartea poștală alăturată cel mai târziu până în 10 Octomvrie st. n. Binevoiti a îndemna la participare și pe alți comercianți români cunoscuți ai D-voastră. În așteptarea unui răspuns favorabil suntem cu dragoste frățească: *Comisiunea de organizare a comercianților români.*

— Din unele piedeci revista „Păstorul Sufletesc“ nu a apărut la vremea sa, numărul proxim însă îl vom expeda la timp. *Redacțiunea.*

Un frumos tablou. În toată istoria neamului românesc nu avem zi mai măreață ca aceea, când Mihai-Viteazu, după ce a cucerit Ardealul, — a intrat în Alba-Iulia ca cuceritor și Domn al Ardealului! Intrarea lui a fost măreață! O strălucită ceată de generali și căpitanii și purtători de steaguri l-au însoțit. În poarta cetății i-au ieșit închinându-i-se și supunându-i-se mai marii cetății, cu Arhiepiscopul catolic în frunte, care să pleacă înaintea temutului Voievod Român! Acest mare fapt al istoriei noastre naționale, este zugrăvit în o prea frumoasă icoană națională de un pictor mare meșter în zugrăvit, — și această încântătoare icoană, a scos-o de sub tipar „Librăria Națională“ S. Borneasa din Orăștie (Százváros) și o pune la vânzare, pentru prețul de numai 2 cor. 20 fl. Cu atâta o capătă celce o ia deadreptul din Librărie. Cei cari o cer prin postă, o capătă cu 250 fl. trimisă franco (posta plătită) iar cu 2 cor. 75 fl. franco-recomandat! E bine să se trimită pentru franco-recomandat, căci dacă un tablou trimis francat simplu se pierde, altul în locul lui nu se trimite! Celce prin postă cere 5 icoane deodată, le capătă franco-recomandat în loc de 1350 cu numai cor. 1150. Cine ia 10 deodată le capătă franco-recomandat, în loc de cor. 2750, cu numai 21 cor. E chip de 60 cm. lung și aproape 50 cm. înalt! Icoană mare tipărită pe hârtie foarte fină, și în multe colori!

Posta Redacțiunii.

A. P. În loc de a face atâtea observări, la cari mai de multe ori nu noi purtăm vina, mai bine ne-ai aduna abonamentele, prin ce ni-ai face un serviciu ca mult mai bun, și ți-ai împlini făgăduința dată.

S. Z. Atelierul respectiv există și de 10 ani, ne mirăm, cum de n'ai cunoștință de aceasta.

V. A. Te rugăm și pe Dta și pe alții să binevoiască a franca scrisorile ce ni le trimiți.

A. G. Nu credem că e consult să publicăm cele împărtășite. Românul nu-și pierde răbdarea, nici fuge din fața primejdiei, ci ține minte.

Delacrasna. Am dat cuvântul stui corespondent.

Rubrică medicală.

Noțiuni de Bio-fiziologie anatomică cu aplicații la igienă.

(Continuare.)

(9)

Dacă am presupune că celulele glandulare se înmulțesc foarte mult către interior și umplu toată cavitatea glandei, atunci avem un lobul al ficatului. Un lobul al ficatului nu este dar decât acinus în care celulele s'au înmulțit și vasele sanguine un așezate la exteriorul glandei, a pătruns în interior din cauză că glanda a luat o dezvoltare prea mare.

La animalele inferioare, la șerpi, de exemplu, se găsește dispozițiunea aceasta a ficatului având aproape structura acinoasă sau tubuloasă.

Din punctul de vedere al funcțiunei ficatul este cea mai importantă glandă. Celea mai principale sucuri produse de ficat sunt bila și glicogenul.

Bila este un liciid, care când este proaspăt are culoare roșietică deschisă însă după oarecare ședere în aer se inverzește. Este un liciid vâscos cu o densitate mai mare ca a apei. Reacțiunea sa este alcalină. Compozițiunea ei este următoarea: 1. Pe lângă cantitatea de apă foarte mare se mai găsește o materie organică numită 2. *colesterină*, care este un alcool; 3., al treilea produs sunt *acizii bileari* cari sunt: acidul tanrogolic și glicogolic; 4., al patrulea sunt *sărurile acizilor bileari*, săruri de sodiu și de potasiu și se mai găsește 5., materii colorante numite: *bilirubină* care e de culoare galbenă roșie când bila este proaspătă; aceasta materie se transformă în *biliverdină* după câțva timp de ședere în aer a bilei; 6. În sfârșit se mai găsesc produse accesorii în bilă cum este *mucina* care dă vâscozitatea bilei.

Bila este strânsă în vesicula bilară și apoi este vărsată în intestinul subțire atunci când este lipsă.

Glicogenul.

Glicogenul este un liciid produs de secrețiunea internă a ficatului.

Până acuma am văzut, că toate produsele glandelor sunt vărsate în interiorul tubului digestiv. Aceleaș glande însă produc și alte sucuri, cari nu mai sunt date afară prin canalul glandei în tubul digestiv, ci sunt luate direct de sânge. Dacă avem glanda, în cazul acesta ea are două soiuri de produse de secrețiune: 1., unele cari sunt date afară prin canalul glandei și 2., altele cari în loc de a fi date afară, sunt duse din nou în vasele sanguine și sângele le duce în diferite părți ale corpului. Aceste din urmă să numesc *secrețiuni interne*.

În acest caz este ficatul. Pe lângă secrețiunea internă a bilei el mai produce glicogenul, care rămâne în interiorul celulei și de acolo e luat de vasele sanguine și dus în diferitele părți ale organismului. — Glicogenul se formează în celula hepatică sub formă de granulațiuni mici. Aceste granulațiuni din interiorul celular hepatic, cari au aceeaș constituțiune chimică ca și amidonurile înoată în interiorul celulelor. Glicogenul este ținut în interiorul celulei hepatic și când organismul are nevoie de el, atunci granulațiunile sunt luate de sânge și duse în organele ce au nevoie de a se nutri.

Ca reacțiune caracteristică a glicogenului este că: tratat cu iodul capătă o culoare roșietică, pe când amidonurile tratate cu iodul se înalbăstresc.

Aceasta e reacțiunea caracteristică care deosebește glicogenul de amidon. Ficatul mai produce un suc tot ca

secrețiune internă și care are rolul de a neutraliză efectele diferitelor otrăvuri produse de organism. Dacă n'ar exista acest suc numit *suc antitonic*, atunci diferitele otrăvuri ce se produc în corp ar omori animalul mai lesne. Așa de exemplu dacă ar trebui o cantitate oarecare de otravă pentru a omori animalul ar ajunge o cantitate numai de * ca să ucidă animalul, când n'ar exista acest suc antitonic. În sfârșit ficatul produce și alte sucuri însă de o importanță mai mică.

Pancreasul. Pancreasul este situat în cavitatea abdominală îndărătul stomacului. El are o formă lungăreată; într'o parte este mai subțire și în alta mai gros, așa încât după grosime s'ar putea împărți pancreasul în trei părți: *capul* (partea groasă), *corpul* și *coada*.

Capul pancreasului să află în dreptul curburei intestinului, iar corpul și coada pancreasului să află în dosul stomacului și lipită de el.

Prin mijlocul acestei glande se găsește un canal numit *canalul lui Uirshung* ce să deschide în intestin aproape în acelaș loc, unde se deschide și canalul coledoc pe ampula lui Wather. Ca constituție internă pancreasul este o glandă acinoasă în tocmai ca și glandele salivare cu care seamănă foarte bine atât ca culoare cât și ca constituție și consistență încât vechii anatomisti au numit-o glandă salivară abdominală. Sucul produs de această glandă este pancreatic, care este suc cel mai activ din toate sucurile produse de glandele aparatului digestiv și chiar cel mai bogat în materii organice. Are o culoare galbină deschisă, nu este așa de vâscos și densitatea lui este aproape aceeaș ca a apei. Ce este mai important este constituțiunea chimică a acestui suc, care este următoarea: 1. Apa întră în mare cantitate, însă este de notat, că dintre toate sueurile digestive cel mai sărac în apă este suc pancreatic. 2. În apă conține disolvate săruri minerale și în fine 3. Trei fermenti. Unul numit *amilază*, care este analog cu diastaza din salivă: ptialină și care este fermentul ce transformă resturile amidonurilor în materii direct asimilabile. Al doilea ferment este *tripsina* analog pepsinei din stomac și în fine *fermentul saponificat* numit astfel, fiindcă servă a saponifica materiile grase introduse în organism, adică a le transformă în particule foarte fine.

Alimente.

Aliment se chiamă orice substanță luată din lumea externă și care poate să servească la nutrițiunea unui animal. Bineînțeles ca să poată servi la nutrițiunea animalului trebuie să sufere oarecari schimbări.

Totdeauna la difnirea unei substanțe alimentare trebuie să avem în vedere și cantitatea. Așa oxigenul, care este alimentul cel mai indispensabil devine otravă, omoară animalul, dacă el este luat în cantitate prea mare. De aceea trebuie a ne gândi și la cantitatea, ce trebuie să introducă un animal în interiorul lui pentru a-l nutri, fără a-l vătăma. Așa încât s'ar putea defini că: aliment este numai aceea cantitate de materie luată din lumea externă, care poate servi la nutrirea animalului.

Totalitatea corpurilor din natură ce servesc la nutrițiunea animalelor să pot divide în două categorii:

1. Alimente neorganice și
2. Alimente organice.

1. Printre *alimente neorganice*, ce servesc la nutrirea animalului sunt: *apa* (H²O) și *sărurile minerale*.

(Va urma.)

Dr. V. Hâncu.

Partea Literară.

Noaptea sf. Bartolomeu.

După **BOLANDEN.**

Trad. de **Aurel B. Gajia**, profesor.

(Continuare).

S'a făcut puțină pauză. În odaie domnia o liniște mortală. Coligny a rămas rece de tot. Balafre se părea satisfăcut. El a făcut destul dorinții părintelui și voinții reginei, și-a întins mâna pentru pace, deși internul lui îi spunea cu totul altceva. S'a bucurat de nereușita încercării făcute. Războiul a erupt de nou și lui i-a dat ocazie de-asi satisface poftei sale și de a-și răzbuna asupra acelor, cari au fost părtași omorului tatălui-său.

Nu peste mult se auziră niște pași tuți. În odaie au intrat contele Antremont și Blanca.

Pentru Blanca a fost mare cinste, ca să se vadă în fața reginei.

— Azi vei fi în fața reginei, dar pentru aceea nu trebuie să fii speriată, zise Antremont îmbărbătându-o. Familia Antremont totdeauna a fost reprezentată la curtea regasă și că aceasta nu s'a întâmplat și în zilele din urmă, cauza e răscoala hugenoților. Deci grăbește să nu aștepte după noi, nobila regină!

Servitoarea scoase din dulap veșmintele cele mai frumoase. Antremont intră în anti-cambă, iritat pentru-că damele întârzie, deja de cinci minute. Apoi bătu în ușe întrebând:

— Vei fi gata încurând?

— Numai decât unchiule, zise Blanca.

— Din îndată, iarăși se vor face zece minute. Apoi s'a plimbat iritat prin anti-cambă în sus și înjos. Nu peste mult a bătut de nou în ușe?

— Până-când te tot gătești?

— Sunt gata în clipa aceasta! Clipa aceea a ținut minute întregi. Antremont își întipujia figura reginei, care aștepta după ei. A bătut cu piciorul în pământ. Când a bătut și pentru a treia-ora a șierat una tare:

— Blanca! Aceasta totuși e în contra pri-cărui bonton! Vii repede?

Apoi deschise ușa și mâna bătrânului s'a înșchimbă în bucurie, când văzu pe frumoasa sa nepoată îmbrăcată așa de frumos.

Când au pășit în odaie, toți nobilii o complimentară cu mare respect pe Blanca. Prezentarea maiestooasă a Blancei a influențat mult asupra tuturor celor prezenți. Marquis-ul Rivere de-odată a devenit palid.

(Va urma)

Proprietar-editor: **AUREL C. DOMȘA.**
Redactor respons.: **AUGUSTIN GRUIȚIA.**

**PICURII DE STOMAC
ai lui BRÁDY**

mai înainte „Picuri de Mariacell“

s'au dovedit de 30 ani încoace de un medicament neapărat trebuincios în fiecare casă. Picurii aceștia au un efect neasămănat de bun la perturbațiunile mistuirei, sunt fără păche în a îndrepta stricarea stomacului, arsurile de stomac, constipația, durerile de cap și destomac, groața, amețea, insomnia, colica, anemica (lipsa de sânge), gălbănala șcl.

Se pot căpăta în fiecare apotecă. O sticlă costă 1.60 cor., mică — 90 fl., 6 sticle 5.40 cor., 3 sticle mari 4.80 cor., ce se trimite franco, dacă prețul lor se anticipează.

Apoteca lui **K. BRÁDY** la „Magyar Király“ în Viena, I. Fleischmarkt 2 Depot 5.

(23) 1—5

Poștiți
și cereți fără amânare pe o cartă postală
gratuit
cel mai nou

Mare Catalog ilustrat,

apărut de curând, despre vitele albuite și vinurile escelente de pe ținutul Eriu-lui, carele se expedeză îndată și ori și cui. Comandele să se adreseze la primele și cele mai de renume pepiniere pentru prășirea mlădițelor și vițelor de viie albuite de pe Eriu, ale lui

GYÖRGYEVICH și LAKATOS

mari proprietari de vii

în Székelyhid [Biharmegye.]

[108] 1—3

să se adreseze cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

(100) 5—12

Vițe altoite

(calitate superioară) vițe europene și americane cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER és Tarsai

szőlőültetvénytelepek

Vă pudrați? — Da!

De când se află de vânzare și în Ungaria renumita

Pudră americană de porcelan

IESS,

m'am obișnuit a folosi și eu pudră, pentrucă

Pudra de porcelan **less** este pudră cu mireasma cea mai plăcută.

Pudra de porcelan **less** este pudră cea mai fină din lume.

Pudra de porcelan **less** este pudră cea mai inofensivă.

Pudra de porcelan **less** împiedecă asudatul feței, a mânilor și a subsuoilor.

Pudra de porcelan **less** face să dispară zgrăbunțele și pietele pistrii de pe față.

Pudra de porcelan **less** se lipește de pielea feței admirabil.

Pudra de porcelan **less** dă feței o înfățișare elegantă și plăpândă.

Pudra de porcelan **less** se uzită și ca pudră de față, cea mai fină din lume.

Pudra de porcelan **less** se capătă în cutii originale americane de câte 3 și 5

Cor. în 6 culori diferite și aume: în culoarea **albă, roza, roza-palidă, crem, crem-palid și în culoarea naturală a feței.** La comande să se spună anume și lămurit: în ce **culoare** și de care **preț** să se trimită pudră comandată.

Fete până și teciuri dela țară

cumpără în cantități mari

CREME=DIANA

și

SĂPUN=DIANA

Alfie pentru înfrumșetarea feței și pentru fineța mânilor,

de când aceste se capătă pretotindenea cu prețul de

50 fileri.

Unicul mijloc împotriva zgrăbunțelor și a petelor pistrii de pe față.

Se poate comanda prin postă pe lângă rambursă dela

BÉLA ERÉNYI

Apoteca—Diana

în

BUDAPESTA, Károly-körút Nr. 5.

Comanda cea mai mică e de 3 Cor.

Se poate comanda pretotindenea în țară.
(103) 3—10

P. T. Vițicultori și Proprietari!

Grăbiți a procura altoi din celea mai aleasă soiuri de vin alb, roșu și negru: struguri desert, de masă, urcătoare pentru locuință și ville; Exquisite de rară specialitate — dela pepinaria cea mai vestită din Ungaria și străinătate: **Iosif Molnar în Értarcsa**, p. u. loco, com. Bihar, Ungaria. Catalogul cel mai nou la dorință să trimită gratis și francat. Altoii, Delaware, vițele, portaltoii cu și fără rădăcini, toate produsul nostru. — **Iosif Molnar mare proprietar și pepinierist în ÉRTARCSA**, p. u. loco, com. Bihar, Ungaria. (98) 4—10

Zugrav.

Subscrisul am onoare a aduce la cunoștința On. Public, că după praxa câștigată erele din străinătate, mă aflu în plăcuta poziție a putea zugrăvi cu **colori de oleu pe pânză, lemn și zid**, toate chipurile biblice aflătoare în Bisericile noastre, efetuesc și sculptura în lemn. — Primesc coloratul în oleu sau cleiu a ori ce fel de edificii publice și private, precum și văpsitul de portale, uși și ferestre. — Asemenea pictez firme cu prețuri foarte moderate.

Rugând On. P. pentru sprijinul binevoitor rămân

cu distincă stimă

Augustin Cucerzan
zugrav.

(80) 13—?

Aiud—Nagyenyed, Totatca.

SALVATOR

asociație internațională de ajutorare.

Intemeiată pe sistemul de grupe ca și celelalte asociații de ajutorare. E însă

UNICA ASOCIAȚIA

care solvește ajutorul asigurat fără nici o detragere, fie grupa completă ori ba. Solvește la caz de moarte deja după 2 luni de membrie 25%, după 3 luni de membrie 50% și după 4 luni de membrie 75% din ajutorul asigurat; iar deja după 5 luni de membrie capitalul întreg. Atestat medical nu se recere. Dacă un membru a solvit în tace de caz de moarte 60% din capitalul asigurat, imediat i-se licuiează întregul capital asigurat. De membru se primește ori care persoană în etatea de 15—80 ani. Se pot asigura ajutoare de 1—6000 coroane. Taxa de înscriere: 6—16 cor. Taxa anuală de membrie: 4 cor. Taxa pentru fiecare caz de moarte 2—6 cor.

„SALVATOR“ e

UNICA ASOCIAȚIA

care din venitul curat anual împarte 25% între membrii; iar alte 25% le folosește pentru scopuri internaționale. Culturate și umanitare Prospecte și blanchete trimitem gratuit și franco. Primim și membrii, cari ar fi deja înscriși la alte asociații.

Reprezentanți harnici acceptăm în tot locul.

Reprezentanța generală pentru Ungaria

Timișoara (Temesvár) Josefín, str. domnească (Uri-u.) nr. 2. (102) 3—?

O vișoară piesă populară în 3 acte de *Octavian Prie* (pag. 99). Se află de vânzare la librăria seminariaală din Balázsfalva—Blaj **60 fl. plus 10 fl. porto.**

Vatra familiară. Indemnuri și sfaturi pentru viața casnică. Cea mai potrivită carte pentru sătenii! Cuprinde sfaturi creștinești și în o foarte frumoasă limbă populară. E editată de societatea de lectură a Clericilor din Seminarul Blajului. Se află de vânzare la oricare Librărie românească. **Prețul 30 bani.**

Institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5. Edificiile proprii.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducta.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1911	K.	5.275.798-28
Capitale asigurate pe viață achitate	„	5.146.556-86
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1911	foc	127.763.744—
	viață	10.931.322—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2.520.492—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(5) 100—?

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorie de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniou Novotny

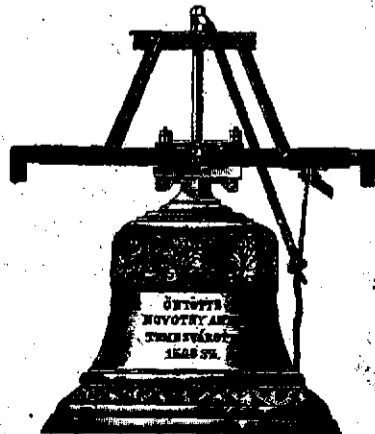
în Timișoara-Fabric

4 39—52

clopotele găurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăent și ca vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu. Așa că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.